

Sygn. akt VII U 906/20

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 1 grudnia 2022r.

Sąd Okręgowy Warszawa - Praga w Warszawie VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: sędzia Agnieszka Stachurska

Protokolant: st. sekretarz sądowy Anna Bańcerowska

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 1 grudnia 2022r. w Warszawie

sprawy S. K.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W.

o świadczenie uzupełniające dla osoby niezdolnej do samodzielnej egzystencji

na skutek odwołania S. K.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych(...) Oddział w W.

z dnia 12 marca 2020 roku, znak: (...)

1. zmienia zaskarżoną decyzję w ten sposób, że przyznaje S. K. świadczenie uzupełniające dla osoby niezdolnej do samodzielnej egzystencji począwszy od dnia 3 listopada 2020 roku na stałe;
2. oddala odwołanie w pozostałym zakresie;
3. zasądza od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. na rzecz S. K. kwotę 180,00 zł (sto osiemdziesiąt złotych) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

sędzia Agnieszka Stachurska

UZASADNIENIE

S. K. w dniu 6 lipca 2020r. złożyła odwołanie od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych(...) Oddział w W. z dnia 12 marca 2020r., znak: (...) wnosząc o jej zmianę poprzez przyznanie prawa do świadczenia uzupełniającego dla osób niezdolnych do samodzielnej egzystencji. Uzasadniając swe stanowisko, wskazała że organ rentowy błędnie ustalił jej stan zdrowia na podstawie dokumentacji medycznej. Wyjaśniła, że jest osobą całkowicie ociemniałą, posiada wrodzony albinizm skórno – oczny. Temu schorzeniu towarzyszy wada refrakcji -4 dioptrie w prawym oku i -3,5 w lewym oku. Poza tym ma też oczopląs, światłowstręt i astygmatyzm. Schorzenia te uniemożliwiają samodzielne poruszanie się, nawet w najbliższej okolicy. Ubezpieczona potrzebuje stałej pomocy zarówno w robieniu zakupów, poruszaniu się oraz zachowaniu higieny. Pomoc wymagana jest także chociażby w odpowiednim doborze kolorystyki ubrań, czy prasowaniu odzieży, bądź gotowaniu potraw. Robienie zakupów w sklepie samoobsługowym także wymaga pomocy osoby trzeciej. Wymagana jest wreszcie pomoc podczas wizyt u lekarza, gdyż osoba z takim schorzeniem nie zna topografii szpitala, czy sama, w wyniku światłowstrętu, nie wypełni wymaganych w takich przypadkach dokumentów (odwołanie z dnia 8 czerwca 2020r., k. 3 - 4 a.s.).

Zakład Ubezpieczeń Społecznych(...) Oddział w W. wniósł o oddalenie odwołania na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c., a uzasadniając swe stanowisko, zacytował treść przepisów art. 2 ust. 1 i 2 oraz art. 7 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 31 lipca 2019r. o świadczeniu uzupełniającym dla osób niezdolnych do samodzielnej egzystencji. Dalej wskazał, że w toku postępowania wyjaśniającego ubezpieczona została skierowana na badanie do Komisji Lekarskiej, która orzeczeniem z dnia 17 lutego 2020r. uznała, iż nie jest ona niezdolna do samodzielnej egzystencji. W oparciu o powyższe orzeczenie organ rentowy zaskarżoną decyzją z dnia 12 marca 2020r. odmówił ubezpieczonej prawa do roszonego świadczenia (odpowiedź na odwołanie z dnia 27 lipca 2020r., k. 19 a.s.).

W toku postępowania, w piśmie procesowym z dnia 19 sierpnia 2022r. pełnomocnik ubezpieczonej ostatecznie wniósł o zmianę zaskarżonej decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych(...)Oddział w W. z 12 marca 2020r. poprzez przyznanie S. K. prawo do świadczenia uzupełniającego dla osób niezdolnych do samodzielnej egzystencji od 12 marca 2020r. na stałe, a także o zasądzenie od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...)Oddział w W. na rzecz ubezpieczonej zwrotu kosztów procesu z należnymi na mocy art. 98 § 1⁽¹⁾ k.p.c. odsetkami, w tym zwrotu kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych wraz z opłatą skarbową od dokumentów (pismo procesowe z dnia 19 sierpnia 2022r., k. 166-167 a.s.).

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

S. K., urodzona (...), ukończyła studia pedagogiczne i pracowała jako pracownik umysłowy do 2020r. Od urodzenia cierpi na albinizm obu oczu, oczopląs, hipoplazję dołka (plamki żółtej) obu oczu, krótkowzroczność obu oczu, astygmatyzm

i światłowstręt. W związku z tym nie może sama funkcjonować. Nie jest w stanie samodzielnie zrobić zakupów, gotować, obsługiwać sprzętów, wstawić prania, prasować oraz przepisać dokumentów. O własną higienę dba sama, natomiast dzieci kąpie z pomocą drugiej osoby co drugi, trzeci dzień. Dobierając ubrania, prosi o pomoc. Również zakupy robi z pomocą osoby z rodziny lub kogós z sklepu. Bardzo często pomaga jej mama, znajomi, brat i najstarszy syn, który jest samodzielny. Ubezpieczona porusza się z przewodnikiem lub białą laską. Stan jej zdrowia pogarszał się sukcesywnie po 30 stycznia 2020r. (dokumentacja lekarska - akta rentowe; zeznania S. K., k. 185-186 a.s.).

S. K. w dniu 29 października 2019r. złożyła do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...)Oddział w W. wniosek o świadczenie uzupełniające dla osób niezdolnych do samodzielnej egzystencji. Lekarz orzecznik ZUS w orzeczeniu z dnia 13 stycznia 2020r. stwierdził brak niezdolności do samodzielnej egzystencji. Również Komisja Lekarska ZUS w orzeczeniu z dnia 17 lutego 2020r. wskazała, że ubezpieczona nie jest niezdolna do samodzielnej egzystencji. W oparciu o powyższe orzeczenie organ rentowy decyzją z dnia 12 marca 2020r. odmówił ubezpieczonej prawa do roszonego świadczenia (wniosek o świadczenie uzupełniające dla osób niezdolnych do samodzielnej egzystencji, k. 1 akt rentowych; orzeczenie lekarza orzecznika ZUS z 13 stycznia 2020r., k. 6 akt rentowych; orzeczenie Komisji Lekarskiej ZUS z 17 lutego 2020r., k. 5 akt rentowych; decyzja odmowna ZUS z 12 marca 2020r., k. 6 akt rentowych).

Ubezpieczona odwołała się od powyższej decyzji, a Sąd w toku postępowania, postanowieniem z dnia 15 października 2020r., dopuścił dowód z opinii biegłego sądowego okulisty na okoliczność, czy S. K. jest niezdolna do samodzielnej egzystencji, a jeśli tak, to od kiedy i na jaki okres (postanowienie z dnia 15 października 2020r., k. 21 a.s.).

W opinii z dnia 18 listopada 2020r. biegły sądowy okulista R. S. dokonał analizy akt sprawy i badania przedmiotowo-podmiotowego i stwierdził u ubezpieczonej znacznie obniżoną ostrość wzroku obu oczu z powodu zmian degeneracyjnych siatkówki, oczopląsu i choroby zezowej w następstwie bielactwa o genetycznym i wrodzonym podłożu. Wskazał, że ostrość wzroku do dali oka prawego = 0,06 z korekcją +2,0 dioptrie cylindryczne, a ostrość wzroku oka lewego = 0,05 - korekcja nie poprawia. Dodał, że praktycznie zniesione jest widzenie z bliska (=3.0 z odległości 5-10 cm). Podana ostrość wzroku uzyskana została przy odpowiednim ustawieniu oczu i głowy z powodu oczopląsu poziomego i naprzemiennej fiksacji (okiem prawym lub lewym). W obydwu oczach, oprócz dość dużego oczopląsu poziomego, stwierdzono odbarwienie tęczówki, ścięczenie siatkówki pozbawionej barwnika i zmiany charakterystyczne dla bielactwa (albinizmu). Z dokumentacji i wywiadu wynika, że ubezpieczona od dzieciństwa, ze

względu na wrodzoną chorobę, bielactwo, źle widzi na oczy. Twierdzi, że wzrok stale pogarsza się, a naukę w szkole i studia ukończyła dzięki pomocy innych osób oraz przy pomocy środków audiowizualnych przeznaczonych dla osób słabowidzących. Z wpisów w karcie ambulatoryjnej wynika, że ostrość wzroku do dnia 30 stycznia 2020r. wynosiła w obu oczach do dali = 0,1, a do bliży była obniżona (do 1.5). Badanie biegłego wykazało dalsze pogorszenie widzenia, a ubezpieczona potwierdziła, że wzrok w ostatnim roku istotnie pogorszył się. Pomimo dobrego zaadoptowania się do słabego widzenia, pojawiły się problemy w samodzielnym poruszaniu się. Zdaniem biegłego, ubezpieczona jest osobą całkowicie niezdolną do wykonywania pracy i osobą niesamodzielną, wymagającą długotrwałej pomocy innych osób w zaspokajaniu podstawowych potrzeb życiowych ze względu na resztkowe widzenie. Stan ten wynika z nieodwracalnych zmian degeneracyjnych siatkówki w obu oczach, a także dodatkowo oczopląsu i zezu naprzemiennego. Stan ten powstał po styczniu 2020r. i ma charakter trwały, gdyż poprawa nie nastąpi (opinia biegłego okulisty R. S. z dnia 18 listopada 2020r., k. 32 a.s.).

Ze względu na uwagi zgłoszone do ww. opinii, Sąd postanowieniem z dnia 11 grudnia 2020r. dopuścił dowód z opinii biegłego sądowego okulisty (z wyłączeniem R. S.) na okoliczność, czy ubezpieczona się S. K. jest niezdolna do samodzielnej egzystencji, a jeśli tak, to od kiedy i na jaki okres (postanowienie z dnia 11 grudnia 2020r., k. 42 a.s.).

W opinii z dnia 21 czerwca 2021r. biegła sądowa okulistka H. R., opierając się na dokumentacji znajdującej się w aktach sprawy, wskazała na pogorszenie ostrości widzenia obu oczu do dali i bliży, które spowodowało całkowitą niezdolność do pracy i niezdolność do samodzielnej egzystencji od daty stwierdzonego w dniu badania przez poprzedniego biegłego pogorszenia widzenia i ma charakter trwały. Według biegłej, ubezpieczona wymaga długotrwałej pomocy innych osób w zaspokajaniu podstawowych potrzeb życiowych ze względu na resztkowe widzenie spowodowane nieodwracalnymi zmianami degeneracyjnymi siatkówki, albinizmem, oczopląsem, zezem rozbieżnym naprzemiennym i wadą wzroku - astygmatyzmem obu oczu (opinia biegłego sądowego okulisty H. R. z dnia 21 czerwca 2021r., k. 74 a.s.).

Sąd postanowieniem z dnia 9 września 2021r. dopuścił dowód z opinii uzupełniającej biegłego sądowego okulisty R. S. celem wskazania oraz uzasadnienia, od jakiej dokładnie daty (czy 30 stycznia 2020r. czy późniejszej - jeśli tak, to dokładnie jakiej) ubezpieczona S. K. jest niezdolna do samodzielnej egzystencji (postanowienie z dnia 9 września 2021r., k. 91 a.s.).

W opinii uzupełniającej z dnia 26 października 2021r. biegły sądowy okulista R. S. stwierdził, że do pogorszenia widzenia i do powstania niesamodzielnności doszło po 30 stycznia 2020r. Badanie ubezpieczonej przez organ rentowy (datowane na dzień 13 stycznia 2020r.) nie było przeprowadzone przez konsultanta okulistę, tylko - jak podano w aktach ZUS - przez lekarza orzecznika w sposób orientacyjny, bez podania wartości liczbowej ostrości wzroku. Ponadto biegły podkreślił, że schorzenie, na które cierpi ubezpieczona, nie jest schorzeniem nagłym tylko przewlekłym i nie można podać konkretnej daty, gdy ostrość wzroku obniżyła się do poziomu powodującego niesamodzielnność. Do istotnego pogorszenia nie doszło w dniu badania przez biegłego, tylko przed 3 listopada 2020r., ale po 30 stycznia 2020r., gdy ostrość wzroku wynosiła jeszcze 0,1 (opinia biegłego okulisty R. S. z dnia 26 października 2021r., k. 97 a.s.).

Sąd postanowieniem z dnia 13 grudnia 2021r. dopuścił dowód z kolejnej uzupełniającej opinii biegłego sądowego okulisty R. S. celem wskazania, czy ubezpieczona S. K. w dacie wydania zaskarżonej decyzji, tj. 12 marca 2020r., była niezdolna do samodzielnej egzystencji, a jeśli tak, to jakie dane z dokumentacji za tym przemawiają (postanowienie z dnia 13 grudnia 2021r., k. 107 a.s.).

W opinii uzupełniającej z dnia 25 stycznia 2022r. biegły sądowy okulista R. S. stwierdził, że stan okulistyczny kwalifikujący ubezpieczoną do niesamodzielnności wyjaśnił w opinii uzupełniającej. Dalej wskazał, że organ rentowy wydał swoje orzeczenie w dniu 17 lutego 2020r., a decyzję w dniu 12 marca 2020r. w oparciu o badanie lekarza orzecznika (nie-okulisty) z dnia 13 stycznia 2020r., który jedynie opisał funkcjonowanie narządu wzroku, co było niezgodne ze standardami orzeczniczymi, gdyż powinna być oceniona ostrość wzroku liczbowo, a nie podane informacje opisowe. Badanie okulistyczne z dnia 30 stycznia 2020r., gdzie stwierdzono ostrość wzroku obu oczu = 0,1, nie kwalifikowało wnioskodawczyni do niesamodzielnności (wpis w karcie ambulatoryjnej). Do powstania

niesamodzielnosci w związku z pogorszeniem ostrości wzroku doszło po dacie 30 stycznia 2020r. Organ rentowy, wydając decyzję 12 marca 2020r., przyjął prawdopodobnie zapis ostrości wzroku z dnia 30 stycznia 2020r. (bowiem trudno uwierzyć, że opierano się na „opisowej” ocenie ostrości wzroku z 13 stycznia 2020r.) i przy tym założeniu, zdaniem biegłego, decyzja organu rentowego była słuszna, gdyż ostrość wzroku wynosiła w obu oczach = 0,1. Do pogorszenia i zakwalifikowania ubezpieczonej do niesamodzielnosci doszło w okresie między 30 stycznia 2020r. (badanie w przychodni) a 3 listopada 2020r. (badanie biegłego). Brak badania okulistycznego po 30 stycznia 2020r. uniemożliwia podanie dokładnej daty powstania niesamodzielnosci i biegły nie może jednoznacznie odnieść się do kwestii, czy w dacie wydania przez ZUS decyzji ubezpieczona była niezdolna do samodzielnej egzystencji, gdyż nie była okulistycznie badana i nie podano zgodnie ze standardami wartości ostrości wzroku. Według biegłego, choroba, na którą cierpi ubezpieczona, ma charakter progresywny i powolny. Nie można z całą pewnością i jednoznacznie odpowiedzieć, czy ostrość wzroku w dniu wydawania decyzji przez ZUS była taka sama, jak w dniu 30 stycznia 2020r. (opinia biegłego sądowego okulisty R. S. z dnia 25 stycznia 2022r., k. 117 a.s.).

Sąd Okręgowy ustalił powyższy stan faktyczny w oparciu o zebrane w sprawie dokumenty, w tym dokumentację medyczną S. K., konieczną w procesie opiniowania przez biegłych sądowych oraz dokumenty obrazujące przebieg postępowania przed organem rentowym. Zostały one ocenione jako wiarygodne, ponieważ ich treść oraz forma nie budziła zastrzeżeń.

Ustalając stan faktyczny, Sąd oparł się również na opiniach sporządzonych przez biegłych sądowych okulistów: R. S. i H. R.. Wskazane opinie zostały sporządzone w sposób rzetelny i fachowy, z uwzględnieniem dostępnej w sprawie dokumentacji medycznej ubezpieczonej oraz po przeprowadzeniu badań. Ponadto prezentowane przez biegłych wnioski dotyczące istnienia niezdolności do samodzielnej egzystencji oraz daty jej powstania, są zbieżne i zostały szeroko uzasadnione, szczególnie w opiniach uzupełniających sporządzonych przez biegłego R. S.. Uwzględniając wskazane okoliczności, Sąd nie miał podstaw, aby opinie biegłych zakwestionować, szczególnie że pełnomocnicy stron do opinii uwag nie wnosili. Wprawdzie wskazywali różne daty postania niezdolności do samodzielnej egzystencji, jakie Sąd powinien przyjąć, opierając się na opiniach, jednak wniosków biegłych co do tego, że ubezpieczona jest niezdolna trwale do samodzielnej egzystencji oraz że niezdolność ta powstała między 30 stycznia 2020r. a 3 listopada 2020r., nie kwestionowali.

Podstawę ustaleń faktycznych stanowiły również zeznania ubezpieczonej. S. K. podczas przesłuchania przedstawiła sposób, w jaki funkcjonuje oraz opisała proces pogorszenia jej stanu zdrowia, co jest zbieżne z dokumentacją oraz tym, na co wskazali biegli sądowi. Z tego względu Sąd nie miał podstaw, aby zeznaniom ubezpieczonej odmówić wiarygodności i dlatego dał im wiarę, czyniąc na ich podstawie ustalenia faktyczne.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Dokonując rozważań dotyczących zasadności odwołania, w pierwszej kolejności wskazać należy, że regulacje dotyczące świadczenia, o które ubiegała się S. K. zostały zamieszczone w ustawie z dnia 31 lipca 2019r. o świadczeniu uzupełniającym dla osób niezdolnych do samodzielnej egzystencji (Dz. U. z 2022r., poz. 1006), zwanej dalej ustawą o świadczeniu uzupełniającym. Zgodnie z treścią art. 1 ust. 2 tej ustawy, celem świadczenia uzupełniającego jest dodatkowe wsparcie dochodowe osób niezdolnych do samodzielnej egzystencji. Na podstawie art. 2 ust. 1, takie świadczenie przysługuje osobom, które ukończyły 18 lat i których niezdolność do samodzielnej egzystencji została stwierdzona orzeczeniem o całkowitej niezdolności do pracy i niezdolności do samodzielnej egzystencji albo orzeczeniem o niezdolności do samodzielnej egzystencji, albo orzeczeniem o całkowitej niezdolności do pracy w gospodarstwie rolnym i niezdolności do samodzielnej egzystencji, albo orzeczeniem o całkowitej niezdolności do służby i niezdolności do samodzielnej egzystencji.

W myśl art. 7 ust. 1 pkt 1 ustawy o świadczeniu uzupełniającym, w sprawach nieuregulowanych w niniejszej ustawie, dotyczących postępowania w sprawie świadczenia uzupełniającego, wypłaty tego świadczenia oraz wydawania orzeczeń, o których mowa w art. 2 ust. 1, stosuje się odpowiednio m.in. przepisy ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, z wyjątkiem art. 136 tej ustawy.

Jedną z przesłanek przyznania świadczenia uzupełniającego jest stwierdzenie niezdolności do samodzielnej egzystencji. Z art. 13 ust. 5 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jedn. Dz. U. z 2022r., poz. 504), zwanej dalej ustawą emerytalną, wynika że niezdolność do samodzielnej egzystencji to spowodowana naruszeniem sprawności organizmu konieczność stałej lub długotrwałej opieki i pomocy drugiej osoby w zaspokajaniu podstawowych potrzeb życiowych. Zgodnie z ugruntowanym orzecznictwem pojęcie to ma szeroki zakres przedmiotowy, obejmuje bowiem opiekę oznaczającą pielęgnację, a więc zapewnienie ubezpieczonemu możliwości poruszania się, odżywiania, zaspokajania potrzeb fizjologicznych, utrzymywania higieny osobistej, a także pomoc w załatwianiu elementarnych spraw życia codziennego, takich jak robienie zakupów, uiszczanie opłat czy składanie wizyt u lekarza. Niezdolność do samodzielnej egzystencji ma więc wymiar podwójny, dotyczący zarówno podstawowych czynności własnej osoby, jak i czynności życia codziennego. Orzeczenie niezdolności do samodzielnej egzystencji wymaga niemożności samodzielnego wykonywania tych czynności łącznie na obu wskazanych płaszczyznach. W ramach zakresu pojęcia „niezdolności do samodzielnej egzystencji” należy odróżnić opiekę oznaczającą pielęgnację od pomocy w załatwianiu elementarnych spraw życia codziennego, takich jak robienie zakupów, uiszczanie opłat czy składanie wizyt u lekarza (wyrok Sądu Apelacyjnego w Rzeszowie z dnia 6 marca 2013r., III AUa 1235/12). Pojęcie niezdolności do samodzielnej egzystencji obejmuje z jednej strony opiekę, oznaczającą pielęgnację, czyli zapewnienie ubezpieczonemu możliwości poruszania się, odżywiania, zaspokojenia potrzeb fizjologicznych, czy utrzymania higieny osobistej, a z drugiej strony dotyczy też pomocy w załatwianiu elementarnych spraw życia codziennego, takich jak: robienie zakupów, uiszczanie opłat, składanie wizyt u lekarza, czy załatwianie spraw urzędowych. Dopiero te dwa aspekty ujmowane łącznie wyczerpują zakres znaczeniowy ustawowego pojęcia „niezdolności do samodzielnej egzystencji”. Pojęcie to w zaprezentowanym rozumieniu jest w orzecznictwie utrwalone (wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 27 kwietnia 2000r., III AUa 190/00, Prawo Pracy 2001/3/45; wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 21 lutego 2002r., III AUa 1331/01, OSA 2003/7/28; wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 6 marca 2003r., I AUa 651/02, Prawo Pracy 2004/7-8/65; wyrok Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 20 czerwca 1995r., AUr 531/95, OSA 1995/7-8/56). Istotne jest przy tym, iż sam fakt, że osoba doznaje pewnych utrudnień w realizacji potrzeb życia codziennego nie może przesądzać o uznaniu jej za niezdolną do samodzielnej egzystencji (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z dnia 3 września 2015r., III AUa 910/14).

W rozpatrywanej sprawie kwestią sporną było to, czy S. K. jest osobą niezdolną do samodzielnej egzystencji. Dokonanie ustaleń w tym zakresie nie było możliwe bez odwołania się do wiadomości specjalnych i powołania biegłych w trybie art. 278 § 1 k.p.c. Opinia biegłego ma na celu ułatwienie sądowi należytej oceny zebranego materiału dowodowego wtedy, gdy potrzebne są do tego wiadomości specjalne. W tym znaczeniu biegły jest pomocnikiem sądu, jednakże prezentuje własne stanowisko w kwestii, którą sąd rozstrzyga. Dowód z opinii biegłego podlega ocenie według art. 233 § 1 k.p.c. Zgodnie z wyjaśnieniem udzielonym przez Sąd Najwyższy w uzasadnieniu wyroku z dnia 17 maja 1974r., sygn. akt I CR 100/74, opinia biegłego tak, jak każdy inny dowód, podlega ocenie Sądu orzekającego tak co do jej zupełności i zgodności z wymaganiami formalnymi, jak i co do jej mocy przekonywującej. Wskazać należy, iż kryteria mające w tym przypadku dla oceny materiału dowodowego zastosowanie, sformułował Sąd Najwyższy w uzasadnieniu postanowienia z dnia 7 listopada 2000r. (I CKN 1170/98, OSNC 2001/4/64) wyjaśniając, iż opinia biegłego podlega ocenie na podstawie właściwych dla jej przedmiotu kryteriów zgodności z zasadami logiki, wiedzy powszechnej, poziomu wiedzy biegłego, podstaw teoretycznych opinii, a także sposobu motywowania oraz stopnia stanowczości wyrażonych w niej wniosków. Podstawy do dokonania ustaleń faktycznych nie może stanowić opinia dowolna, sprzeczna z materiałem dowodowym, niepełna, pozbawiona argumentacji umożliwiającej sądowi dokonanie wszechstronnej oceny złożonej przez biegłego opinii. Wprawdzie zgodnie z art. 286 k.p.c., sąd może zażądać dodatkowej opinii od tych samych lub innych biegłych, nie oznacza to jednak, że w każdym przypadku jest to konieczne. Potrzeba dodatkowej opinii od tych samych lub innych biegłych może wynikać z okoliczności sprawy i podlega ocenie sądu orzekającego. Jeżeli zaś sąd uzyskał od biegłych wiadomości specjalne niezbędne do merytorycznego i prawidłowego orzekania, to nie ma potrzeby żądania ponowienia lub uzupełnienia tego dowodu. Przede wszystkim zaś nie stanowi podstawy dopuszczenia dowodu z kolejnych biegłych sam fakt, iż złożona opinia

jest niekorzystna dla strony (zob. Sąd Najwyższy w uzasadnieniu wyroku z dnia 15 lutego 1974r., II CR 817/73, LEX nr 7404).

W przedmiotowej sprawie dla oceny, czy S. K. jest niezdolna do samodzielnej egzystencji, Sąd dopuścił dowód z opinii biegłych sądowych okulistów. Z opinii, jakie wskazani biegli wydali, wynika, że występujące u ubezpieczonej schorzenie narusza sprawność organizmu w stopniu dającym podstawę do stwierdzenia konieczności korzystania z pomocy osób trzecich przy wykonywaniu zwykłych, prostych czynności życia codziennego. Ubezpieczona bowiem ma resztkowe widzenie, a stan ten wynika z nieodwracalnych zmian degeneracyjnych siatkówki w obu oczach, a także dodatkowo z oczopląsu i zęza naprzemiennego.

Ze stwierdzeniem biegłych dotyczącym trwałej niezdolności do samodzielnej egzystencji nie polemizowały strony sporu. Organ rentowy, który na etapie postępowania wyjaśniającego, nie stwierdził występowania niezdolności do samodzielnej egzystencji, nie zgłaszał uwag do wniosków biegłych ze względu na pogorszenie wzroku ubezpieczonej. Kwestia występowania u S. K. niezdolności do samodzielnej egzystencji oraz jej trwałości ostatecznie nie była więc sporna, sporne było zaś to, od kiedy taki stan trwa, biorąc pod uwagę to, że żaden z opiniujących w sprawie biegłych nie był w stanie podać dokładnie takiej daty. Z opinii, jakie zostały w sprawie wydane, wynika że z całą pewnością w dacie 30 stycznia 2020r., a więc tym bardziej w dacie złożenia wniosku o świadczenie uzupełniające (29 października 2019r.) i w dacie badania przez lekarza orzecznika ZUS (13 stycznia 2020r.), S. K. nie była jeszcze niezdolna do samodzielnej egzystencji. Jeśli chodzi zaś o datę wydania decyzji przez ZUS, a więc 12 marca 2020r., to – jak wskazał biegły sądowy R. S. – nie da się ustalić, czy wówczas ubezpieczona znajdowała się już w stanie powodującym niezdolność do samodzielnej egzystencji, ponieważ schorzenie, na które cierpi nie jest nagłe, lecz przewlekłe. Jediną pewną datą, w której z całą pewnością ubezpieczona była niezdolna do samodzielnej egzystencji jest 3 listopada 2020r., a więc dzień, w którym R. S. przeprowadził badanie ubezpieczonej i taką też datę powstania niezdolności do samodzielnej egzystencji Sąd przyjął.

Zdaniem Sądu nie ma podstaw do przyjęcia daty wskazywanej przez stronę odwołującą się, a więc 12 marca 2020r., gdyż nie ma wystarczających dowodów na to wskazujących. Takie dowody powinna przedstawić ubezpieczona, bo to na niej spoczywał w sprawie ciężar dowodu, a nie na organie rentowym. To co można zarzucić organowi rentowemu, to brak dokładnego badania okulistycznego przeprowadzonego przez lekarza orzecznika, no co zwrócił uwagę biegły R. S.. Ta wadliwość jest jednak w sprawie drugorzędna, gdyż wiadome jest, że w dniu, w którym badanie przeprowadził lekarz orzecznik, tj. 13 stycznia 2020r., S. K. nie była jeszcze niezdolna do samodzielnej egzystencji. Taki wniosek jest oczywisty, biorąc pod uwagę to, że ostatnia wizyta lekarska ubezpieczonej odbyła się w dniu 30 stycznia 2020r. i wówczas ostrość jej wzroku była na takim poziomie, że nie sprowadzała niezdolności do samodzielnej egzystencji.

W związku z powyższym z wadliwości Zakładu, na jakie wskazywał biegły i na co zwracał uwagę pełnomocnik ubezpieczonej, nie wynika konieczność zaaprobowania stanowiska S. K., jeśli chodzi o datę powstania niezdolności do samodzielnej egzystencji. Ponownie wskazać należy, że to ubezpieczoną obciążał obowiązek przedstawienia dowodów potwierdzających jej stanowisko. Ubezpieczona tymczasem nie była w stanie tego uczynić, gdyż po 30 stycznia 2020r. nie odbywała wizyt lekarskich i nie był badany stan jej narządu wzroku. Ponadto, trzeba też zwrócić uwagę na zeznania ubezpieczonej, w których wskazała, że nasilenie problemów z widzeniem wystąpiło u niej w okresie między lutym a kwietniem, nie był to więc stan nagły, który wystąpił w określonym dniu, tylko proces rozciągnięty w czasie, który trudno ocenić w kontekście daty powstania niezdolności do samodzielnej egzystencji bez dokładnego badania okulistycznego. Przy czym odpowiedzialnością za taki stan rzeczy nie można obarczać organu rentowego.

Podsumowując, jedyną pewną datą, jaka według Sądu mogła być w sprawie przyjęta, jako data powstania niezdolności do samodzielnej egzystencji, jest 3 listopada 2020r. Przypada ona wprawdzie po dniu, w którym ZUS wydał decyzję, niemniej jednak Sąd – mimo znajomości poglądów orzecznictwa dotyczących kontrolnej roli sądu i badania prawidłowości decyzji według stanu na dzień jej wydania – zdecydował o zmianie decyzji i przyznaniu ubezpieczonej prawa do świadczenia uzupełniającego. Judykatura przewiduje taką możliwość wyjątkowo, choćby w przypadku gdyby jeden z koniecznych warunków do przyznania świadczenia został spełniony po dacie wydania decyzji. W przedmiotowej sprawie za przyznaniem S. K. świadczenia uzupełniającego od dnia przypadającego po dacie wydania

zaskarżonej decyzji przemawia to, że kwestia trwałej niezdolności ubezpieczonej do samodzielnej egzystencji nie była przez ZUS i jego organy orzecznicze kwestionowana, a zarazem w przypadku tego świadczenia, o jakie ubezpieczona się ubiega, nie zachodzi konieczność badania innych warunków, jak choćby związanych ze stażem pracy. W takiej sytuacji Sąd, wydając decyzję zmieniającą, nie naruszył zasad związanych z procedurą orzeczniczą ZUS, skoro organy te, zajmując stanowisko wobec opinii biegłych, nie kwestionowały ich w części dotyczącej stwierdzenia niezdolności do samodzielnej egzystencji. Zdaniem Sądu, w wyniku rozstrzygnięcia, jakie Sąd wydał doszło do skrócenia procedury prowadzącej do przyznania ubezpieczonej prawa do świadczenia, które powinna uzyskiwać.

W związku z powyższym na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. decyzja Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. z dnia 12 marca 2020 roku została zmieniona w ten sposób, że Sąd przyznał ubezpieczonej prawo do świadczenia uzupełniającego dla osób niezdolnych do samodzielnej egzystencji od dnia 3 listopada 2020r. na stałe. W pozostałym zakresie odwołanie zostało zaś oddalone.

Sąd na podstawie art. 98 k.p.c. zasądził od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. na rzecz ubezpieczonej, reprezentowanej przez pełnomocnika, który zgłosił wniosek o zwrot kosztów zastępstwa procesowego, kwotę 180,00 zł. Wskazana kwota, stanowiąca stawkę minimalną, została ustalona na podstawie § 9 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz. U. z 2015r., poz. 1800 ze zm.) i zasądzona na rzecz ubezpieczonej w pełnej wysokości w oparciu o art. 100 k.p.c. Wynika to z tego, że S. K. przegrała, zdaniem Sądu, tylko w nieznaczonej części, zatem Sąd włożył na organ rentowy obowiązek zwrotu ubezpieczonej całości kosztów, a więc kwoty 180 zł.